EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 4.11.2026
COM(2026) 710 final

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

Werkprogramma van de Commissie voor 2027

Europese Unie - solidair met elkaar

Werkprogramma van de Commissie voor 2027

Europese Unie – solidair met elkaar

We worden voortdurend herinnerd aan de grote uitdagingen waar onze Unie vandaag de dag mee te maken heeft. Op ons continent woedt nog steeds een territoriale aanvalsoorlog. De strijd om industriële capaciteit leidt tot wereldwijde concurrentie. De kosten van levensonderhoud wegen nog steeds zwaar op het dagelijkse leven van de bevolking. Bovendien dreigt een strijd om het narratief onze democratieën te verlammen. We hebben Russische aanvallen op EU-grondgebied, stijgende energieprijzen, extreme droogte en bosbranden meegemaakt, en we hebben gezien hoe losgeslagen AI-agenten zelfstandig andere systemen hacken. Nu de wereld om ons heen volop in verandering is, **moet de EU haar eigen koers kunnen blijven varen**.

De EU heeft ervoor gekozen zichzelf opnieuw te definiëren om sterker en onafhankelijker te worden. Ze levert een ongekende inspanning om onze welvaart te blijven waarborgen door de eengemaakte markt te voltooien, regels te vereenvoudigen, de uitbreidingslanden hechter te integreren, ons netwerk van handelspartnerschappen uit te breiden, onze industriële basis te moderniseren en tegelijkertijd ons unieke sociale model en onze sociale samenhang in stand te houden. We werken aan de verdere versterking van onze defensievermogens om onze burgers te beschermen en komen voor elkaar op, of het nu gaat om steun aan Oekraïne of het tegengaan van drone-aanvallen, hybride aanvallen, desinformatie, bosbranden en andere gevolgen van klimaatverandering.

Daarvoor moeten wij in de tweede helft van **het mandaat nog meer ambitieuze beleidsmaatregelen uitwerken, uitvoeren en handhaven**. We moeten voor onze waarden strijden en de democratie en de rechtsstaat verdedigen. We moeten het concurrentievermogen van Europa blijven stimuleren en onze wetgeving verder vereenvoudigen. Twee jaar na het begin van haar huidige mandaat heeft deze Commissie belangrijke voorstellen ingediend om ons concurrentievermogen te versterken, waaronder twaalf ambitieuze omnibuspakketten en andere vereenvoudigingsmaatregelen. Als deze initiatieven eenmaal volledig zijn doorgevoerd, zouden ze samen jaarlijks 22,3 miljard EUR aan terugkerende administratieve kosten kunnen besparen.

We blijven vasthouden aan onze klimaatdoelstellingen, waarbij mitigatie en adaptatie elkaar versterken dankzij een nieuw kader voor klimaatbestendigheid, en waarbij we ook instaan voor waterweerbaarheid en een gezonde natuur. We zullen onze eigen defensievermogens versterken en tegelijkertijd Oekraïne helpen om misschien wel de zwaarste winter tot nu toe door te komen. We zullen digitaal beleid toekomstbestendig maken en kinderen beschermen tegen online gevaren. En omdat we deze cruciale uitdagingen niet allemaal alleen kunnen oplossen, zullen we ook in de toekomst nieuwe allianties aangaan met betrouwbare partners, gesteund door een langetermijnbegroting die klaar is voor de toekomst.

In dit werkprogramma wordt uiteengezet hoe de Commissie **deze prioriteiten zal verwezenlijken**. De nadruk ligt daarbij op een beperkt aantal belangrijke initiatieven die de EU in staat stellen om krachtiger op te treden in een snel veranderende wereld. Nieuwe

initiatieven zullen worden ondersteund door het vernieuwde kader voor betere regelgeving van de Commissie. Dit zorgt ervoor dat EU-wetgeving op een modernere manier wordt opgesteld en dat die wetgeving duidelijk, flexibel en geschikt is voor het beoogde gebruik. Burgers zullen blijven bijdragen aan het politieke debat over verschillende beleidsonderwerpen, onder andere via Europese burgerinitiatieven.

De aandacht moet nu ook uitgaan naar een **snelle uitvoering** van de belangrijkste voorstellen die al op tafel liggen. We roepen de medewetgevers op om snel een akkoord te bereiken over de dossiers van de gezamenlijke verklaring over wetgevingsprioriteiten en van de routekaart "Eén Europa, één markt", en bij de onderhandelingen een hoog ambitieniveau te handhaven, ook wat betreft vereenvoudiging. Tot slot stellen we voor om wetgevingsinitiatieven in te trekken die onvoldoende steun hebben gekregen in het Europees Parlement en de Raad.

Een nieuw plan voor duurzame welvaart en concurrentievermogen in Europa

Een bloeiende EU-economie is niet langer gebaseerd op goedkope ingevoerde energie en grondstoffen, open wereldhandel, toegang tot de snelgroeiende Chinese markt en evenwichtige technologische vooruitgang. Daarom is onafhankelijkheid onze prioriteit voor de Europese economie.

De Commissie zal gecoördineerde maatregelen nemen om de **hoge energieprijzen** aan te pakken, naar aanleiding van de gevolgen van de huidige geopolitieke situatie voor de toeleveringsketens, de energiezekerheid en de beschikbaarheid en kosten van energie en brandstoffen. Het **kader voor energie voor de periode na 2030** zal voor vereenvoudiging zorgen en er tegelijkertijd toe bijdragen dat het kader voor 2040 de doelstellingen op het gebied van decarbonisatie verwezenlijkt. Om de uitrol van warmtepompen te stimuleren, de aanloopkosten voor huishoudens te verlagen en de gevolgen van de hoge prijzen van fossiele brandstoffen te verminderen, zal de Commissie de mogelijkheid onderzoeken om een **marktmechanisme voor schone warmte** in te voeren. De Commissie zal de eengemaakte markt beschermen, onder meer met het voorstel om bepaalde verplichtingen uit de **methaanverordening** uit te stellen, de herziening van de **tijdelijke staatssteunregels** voor de meest kwetsbare industriële sectoren, en een kortetermijnkader om de raffinaderijen in de EU optimaal te laten functioneren. De Commissie zal ook werken aan vrijwillige regelingen voor vraagbundeling en gezamenlijke aanbesteding.

Om ervoor te zorgen dat de nodige middelen voor moderne economische sectoren – van elektrische auto's tot chips, batterijen en defensie – beschikbaar zijn, zullen we een **Europese onderneming voor kritieke grondstoffen** oprichten, die nauw zal samenwerken met het Centrum voor kritieke grondstoffen. We zullen maatregelen nemen om te zorgen voor een sterke en innovatieve chemische industrie in de Unie en een hoog niveau van bescherming van de menselijke gezondheid en het milieu.

We zullen ons inzetten om belemmeringen op de eengemaakte markt weg te nemen, onder andere door handhavingsmaatregelen. In het kader van de strategie voor de eengemaakte markt 2025 zullen we een **maatregel overwegen om belemmeringen voor de eengemaakte markt te voorkomen**. We zullen **ongerechtvaardigde territoriale leveringsbeperkingen** aanpakken die de gebruikers nog steeds beknotten in hun keuzevrijheid en grote prijsverschillen in de hele EU veroorzaken, vooral voor alledaagse consumptiegoederen. Dit

sluit aan bij de maatregelen die zijn genomen om oneerlijke handelspraktijken in de voedselketen aan te pakken. Wij zullen voorstellen indienen om de **spaar- en investeringsunie** te voltooien, waaronder de hervorming van het kader voor durfkapitaal en het pakket voor het **concurrentievermogen en de vereenvoudiging van de bankensector**. Wij zullen een tussentijdse evaluatie van de spaar- en investeringsunie uitvoeren.

Samen met de Eurogroep en de Europese Centrale Bank zullen wij de rol van de euro als essentieel instrument voor het concurrentievermogen van de EU, onze positie als geopolitieke speler, onze economische veerkracht en onze strategische onafhankelijkheid blijven versterken. Wij zijn ingenomen met de vooruitgang die de medewetgevers hebben geboekt bij de onderhandelingen over de **digitale euro** en zullen hen helpen om spoedig tot een akkoord te komen. Ook zullen we een **mogelijke hervorming van de structuur van het vangnet voor Europese soevereiniteit** nader beoordelen.

Wij zullen ons blijven inzetten om de regelgeving aanzienlijk te vereenvoudigen en de administratieve lasten over de hele linie te verminderen. Om te voorkomen dat door de EU overeengekomen regels complexer worden wanneer ze door de lidstaten worden omgezet en uitgevoerd, zullen wij ons inzetten voor het **pact tegen gold-plating**. De lidstaten moeten transparant zijn over eventuele toevoegingen bij de omzetting van EU-recht in hun nationale regels, alsook over de gevolgen van deze toevoegingen voor het bedrijfsleven en de eengemaakte markt. Ook zou er in het kader van het Europees semester een “herzienings- en schrappingsmechanisme” worden ingevoerd om lasten die gevolg zijn van gold-plating aan te pakken.

Wij zullen verdere maatregelen voorstellen om de **vergunningsprocedures te versnellen**, met name voor projecten die van strategisch belang zijn voor de EU om extra investeringen aan te trekken. Wij zullen mogelijkheden voor vereenvoudiging van de regelgeving op het **gebied van vervoer, huisvesting en digitalisering** onderzoeken.

Gezien de snelheid van de technologische vooruitgang moeten we ervoor zorgen dat onze bedrijven kunnen floreren in een omgeving die klaar is voor de toekomst. We zullen de doelstellingen voor het digitale decennium herzien en een breder **pakket voor digitale transformatie** voorstellen om beter in te spelen op de meest recente ontwikkelingen. Wij zullen ons inzetten om het potentieel van AI voor de culturele en creatieve sectoren te benutten, makers te ondersteunen, de menselijke creativiteit en culturele en taalkundige diversiteit te waarborgen en een ethisch verantwoord gebruik van AI te bevorderen.

Om de mogelijkheden van artificiële intelligentie ten volle te benutten, zullen wij een blauwdruk voor actie voorstellen voor **vijf sectoren van industriële AI**, nl. gezondheidszorg, vervoer, de agrovoedingsindustrie, geavanceerde productie, defensie en ruimtevaart, evenals maatregelen om de positie van Europa in de AI-stack te versterken, van chips, data en rekenkracht tot innovatieve financieringsinstrumenten, en met name aandelenkapitaal, als aanvulling op andere vormen van steun, teneinde de noodzakelijke investeringen te ondersteunen.

Bovendien zullen we de collectieve cyberparaatheid, veerkracht en het industriële concurrentievermogen van Europa op een gestroomlijnde manier versterken.

Mensen ondersteunen en onze samenlevingen en ons sociaal model versterken

In 2027 bestaat de **Europese pijler van sociale rechten** tien jaar. Nieuwe technologieën en demografische veranderingen brengen grotere uitdagingen met zich mee, maar bieden tevens nieuwe kansen voor de Europese samenlevingen. Ondertussen veranderen de arbeidsmarkt en het onderwijs en stijgen de kosten van levensonderhoud. Met concurrentievermogen bedoelen wij banen, mensen en bestaansmiddelen. Om de kernbeginselen van de Europese pijler van sociale rechten hoog te houden, zullen wij maatregelen voorstellen ter bescherming van ons unieke model van sociale markteconomie, waarin de mens altijd centraal staat.

Volgend jaar zullen wij ook een **top** organiseren om eens te meer uit te spreken dat wij hechten aan de vaste beginselen van onze sociale pijler.

Het aanpakken van de huisvestingscrisis is niet alleen een economische noodzaak. Het is ook van cruciaal belang om een zorg weg te nemen die te veel Europeanen plaagt. Voortbouwend op het Europees plan voor betaalbare huisvesting zullen wij een **vereenvoudigingspakket voor huisvesting** voorstellen, dat erop gericht is het aanbod van woningen te vergroten door bureaucratische rompslomp te verminderen en het uitvoeren van bouw- en renovatiewerkzaamheden te vergemakkelijken.

Gezien de belemmeringen waarmee jongeren tegenwoordig te maken hebben, blijft onderwijs de meest waardevolle hulpbron van de EU. Ons concurrentievermogen heeft baat gehad bij de samenwerking tussen Europese universiteiten, die een krachtige impuls geeft aan vaardigheden en innovatie. Om hierin nog een stap verder te gaan, zullen wij de **allianties van Europese universiteiten 2.0** voorstellen om in de hele EU grensoverschrijdend onderwijs van hoge kwaliteit aan te bieden. De **vaardighedengarantie** zal mogelijkheden bieden voor verdere beroepsontwikkeling en helpt werknemers door middel van bijscholing en omscholing om aan de slag te gaan in groeiende en strategische sectoren. We moeten jongeren ook ondersteunen bij het aangaan van de uitdagingen die AI meebrengt voor de arbeidsmarkt, onder meer door na te gaan hoe de bestaande regelingen zouden kunnen worden verbeterd.

Op dit moment krijgt bijna de helft van de personen van 65 jaar of ouder met zorgbehoeften niet de hulp die zij nodig hebben. Meer dan 50 miljoen Europeanen, voornamelijk vrouwen, verlenen cruciale zorg aan familieleden of vrienden, vaak met weinig ondersteuning. Zorgdiensten vormen een essentieel onderdeel van onze sociale infrastructuur. Wij zullen daarom met een **Europese Care Deal** komen om betaalbare, hoogwaardige zorg te bevorderen, het personeelstekort terug te dringen en de loopbaanperspectieven voor zorgmedewerkers te verbeteren.

De veranderende generationele samenstelling van de bevolking en de demografische ontwikkelingen in Europa bieden zowel aanzienlijke uitdagingen als mogelijkheden voor onze samenlevingen en economieën. De Commissie zal verder werken aan een samenhangende strategische aanpak om onze systemen voor te bereiden op de **veranderende demografische realiteit**. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan de behoeften van plattelandsgemeenschappen, om te voorkomen dat land wordt opgegeven en de bevolking afneemt.

Wij zullen een strategie voorstellen met betrekking tot het **recht op verblijf**, om de omstandigheden te scheppen waarin elke Europeaan een toekomst kan opbouwen op de plek die hij of zij als thuis beschouwt**.** Daarbij zullen we kijken naar de uitdagingen die kunnen voortvloeien uit of leiden tot economische achteruitgang en bevolkingsafname. Ook zullen we de maatregelen in kaart brengen die wellicht nodig zijn om regio's en burgers in staat te stellen succesvol te zijn.

Een nieuw tijdperk voor Europese defensie en veiligheid

Onze buitengrenzen, kritieke infrastructuur en de waarden die ten grondslag liggen aan onze "Europese levenswijze" worden in toenemende mate bedreigd. De lidstaten hebben te maken met hybride aanvallen op hun grondgebied. Ondanks ongekende besluiten en financiering **loopt de doelstelling inzake defensiegereedheid voor 2030 gevaar**. Wij moeten daarom meer doen om deze doelstellingen te verwezenlijken en onze veerkracht, paraatheid en het vermogen om snel te reageren op crises of erger te versterken.

Wij blijven Oekraïne steunen bij zijn sterke verdediging tegen de aanhoudende agressie van de Russische Federatie, omdat we heel goed beseffen wat er op het spel staat. We zullen blijven investeren in onze defensievermogens en deze verder versterken, met name op het gebied van lucht- en raketverdediging, drone- en anti-dronesystemen en munitie. De integratie tussen de defensie-industrieën van de EU en Oekraïne is dan ook van het grootste belang; wij zullen ons daarom inzetten voor de uitvoering van het defensie-industriepact tussen de EU en Oekraïne. In samenwerking met Oekraïne en toonaangevende bedrijfstakken van de Unie zullen wij een kosteneffectief en modulair luchtverdedigingssysteem verder ontwikkelen. Daarnaast zullen wij, in samenwerking met de lidstaten, het Europees Defensieagentschap en de EUMS, een **nieuw Europees instrument voor strategische defensiecapaciteiten** opzetten. Daarbij gaat het onder meer om kritieke ondersteuningsmiddelen en slagkrachtversterkers, variërend van strategisch transport en bijtanken in de lucht tot ruimte- en cyberdefensie. Om het hoofd te bieden aan het evoluerende karakter van de vele veiligheidsdreigingen voor Europa, moet de EU een **Europees noodprotocol voor veiligheid** opstellen, zodat lidstaten die met een directe en geloofwaardige dreiging worden geconfronteerd, kunnen profiteren van een snelle en gezamenlijke Europese respons. Daarnaast moet de clausule inzake wederzijdse bijstand van de EU, zoals vastgelegd in artikel 42, lid 7, van het Verdrag betreffende de Europese Unie, verder in de praktijk worden gebracht. Wij zullen tevens de mogelijkheid onderzoeken om samen met onze naaste partners een **Europese Veiligheidsraad** op te richten.

Europa moet zijn toegang tot capaciteit in het ruimtesegment uitbreiden om zijn autonomie te waarborgen. Dit is van groot strategisch belang voor de Europese defensie en voor het concurrentievermogen van onze industrie. De EU zal een nieuwe Europese visie op de toegang tot de ruimte ontwikkelen.

Wat de bestrijding van illegale migratie betreft, hebben we aanzienlijke vooruitgang geboekt bij de hervormingen. De gezamenlijke capaciteit is op alle gebieden duidelijk verbeterd en het aantal illegale grensoverschrijdingen bevindt op het laagste niveau sinds 2021. Het aantal niet-toegestane verdere verplaatsingen loopt terug en het aantal terugkeerders neemt toe. Wij moeten hierop voortbouwen en onze inspanningen voortzetten om het migratie- en asielpact

in de praktijk doeltreffend uit te voeren, in een geest van solidariteit en eerlijke verdeling van de verantwoordelijkheid.

Dit omvat onder meer de toepassing van het nieuwe wettelijke kader inzake terugkeer, het verder versterken van de veiligheid en veerkracht van onze buitengrenzen, onder meer door snel overeenstemming te bereiken over een versterkt mandaat voor Frontex, het verbeteren van de handhaving van bestaande regels, het versterken van partnerschappen met derde landen en het waarborgen dat solidariteit en verantwoordelijkheid in de praktijk tot uiting komen. Naar aanleiding van de gebeurtenissen in Ceuta afgelopen zomer zullen wij onze capaciteit om desinformatie te monitoren en aan te pakken versterken, in nauwe samenwerking met Europol en andere EU-agentschappen. Wij zullen een **Europees kader voor noodrespons** voorstellen dat de lidstaten meer flexibiliteit biedt op het gebied van grensbeheer en standaardprocedures voor asiel en terugkeer. Tegelijkertijd zullen wij de samenwerking met buur- en partnerlanden versterken om investeringen te stimuleren en jongeren zinvolle perspectieven te bieden in de vorm van banen, vaardigheidstrainingen en leerlingplaatsen, onder meer via het initiatief voor vaardigheden en banen voor jongeren in het Middellandse Zeegebied. Wij zullen onze diplomatieke betrekkingen met de landen van herkomst intensiveren en daarbij al onze instrumenten en onze invloed op een strategische en samenhangende wijze aanwenden. Wij zullen tevens het **Schengenvisumkader** moderniseren en tegelijkertijd legaal reizen en arbeidsmobiliteit vergemakkelijken en talent in de EU verwelkomen.

Wij zullen onze gezamenlijke inspanningen in de strijd tegen georganiseerde misdaad en terrorisme opvoeren door de **operationele samenwerking tussen rechtshandhavingsinstanties** te versterken, ook op internationaal niveau**.** Wij zullen de bescherming van kritieke infrastructuur verbeteren en onze respons op hybride dreigingen versterken. Wij zullen de gevolgen van de **regels inzake gegevensbewaring** op EU-niveau nader beoordelen, met het oog op nadere maatregelen volgend jaar.

Onze levenskwaliteit in stand houden: voedselzekerheid, water en natuur

De levenskwaliteit in Europa zal in toenemende mate afhangen van ons vermogen om ons aan de gevolgen van een veranderend klimaat aan te passen en deze te beperken. Dit jaar werd het Uniemechanisme voor civiele bescherming in tien verschillende landen twaalf keer in werking gesteld vanwege bosbranden. Wij zullen dit collectieve schild blijven versterken en investeren in preventie, paraatheid en veerkracht op de lange termijn. Daartoe zullen we de mogelijkheid overwegen om de **Europese capaciteiten en vermogens** te versterken.

De hittegolven en droogte van afgelopen zomer hebben een zware wissel getrokken op het natuurlijke milieu en de landbouw- en energiesector. Europese landbouwers hebben deze ongunstige omstandigheden doorstaan, maar er moet meer worden gedaan om de landbouwsector te helpen in de toekomst beter voorbereid te zijn op extreme omstandigheden. Tegen deze achtergrond zullen wij een **Europees waterinitiatief** voorstellen om onze essentiële watervoorraden beter te beheren ten behoeve van onze burgers, voedselzekerheid en industrieën. Er moet meer worden gedaan om de veerkracht van de landbouwsector te versterken in het licht van mondiale en klimaatgerelateerde uitdagingen. Om de EU beter voor te bereiden op de gevolgen van hittegolven, met name voor degenen die het kwetsbaarst zijn,

zal de Commissie een geïntegreerd **Europees hittegolfplan** opstellen, met een sectoroverschrijdende benadering. We zullen een **klimaatverzekeringsalliantie** oprichten om de lacune in de klimaatverzekeringsdekking in Europa aan te pakken en maatregelen nemen om **het risicobeheer in alle sectoren te verbeteren**.

Ook zullen we de natuur en de biodiversiteit blijven beschermen. Op basis van de **herziening van de natuurbeschermingsrichtlijnen** zullen we kunnen beoordelen of er aanpassingen in het rechtskader nodig zijn om ervoor te zorgen dat deze richtlijnen op eenvoudige wijze doeltreffend blijven functioneren en hun doelstellingen blijven verwezenlijken.

Gezien de sleutelrol van **visserij en aquacultuur** bij de transitie naar een duurzaam en concurrerend voedselsysteem, zal de Commissie de gerichte maatregelen voorstellen die ze in haar Visie 2040 heeft aangekondigd, teneinde de modernisering en generatievernieuwing binnen de sector mogelijk te maken.

Wij zullen de veerkracht van onze **gezondheidszorgstelsels** en het solide kader op het gebied van voedselveiligheid en de gezondheid van dieren en planten blijven versterken.

Als gevolg van klimaatmaatregelen zal de vraag naar producten en diensten op het gebied van schone technologie blijven toenemen. Om vooruitgang te boeken op weg naar klimaatneutraliteit en het uitfaseren van fossiele brandstoffen te bevorderen, zonder dat dit ten koste gaat van het concurrentievermogen van de Europese automobielsector, zullen wij de **CO_2-normen voor zware bedrijfsvoertuigen herzien**.

De democratie beschermen en onze waarden hooghouden

Een Europa waar het goed leven is, is een Europa dat zijn burgers beschermt, voor hen zorgt, hen in staat stelt actief deel te nemen aan de democratie, en dat de waarden verdedigt die ons wezen uitmaken. Zeventig jaar na de ondertekening van het Verdrag van Rome zullen wij een **Congres van Europa** houden. Hier zullen de knapste koppen uit de hele EU bijeenkomen om een inspirerende visie op een gemeenschappelijk Europa voor een nieuwe generatie te ontwikkelen.

De democratie staat steeds meer onder druk, zowel van binnenuit als van buitenaf. Desinformatie en informatiemanipulatie nemen snel toe en artificiële intelligentie versterkt deze ontwikkeling nog. We zullen onze inspanningen in het kader van het **Europees schild voor de democratie** opvoeren en onze middelen bundelen met die van de lidstaten, de uitbreidingslanden en belanghebbenden om het situationeel bewustzijn te versterken en de responscapaciteit bij bedreigingen te ondersteunen. We zullen de EU weerbaarder maken tegen buitenlandse inmenging en desinformatie, en ertoe bijdragen dat iedereen toegang heeft tot betrouwbare informatie, we zullen de integriteit van onze verkiezingen waarborgen, en ondersteuning bieden aan onafhankelijke media, journalisten en het maatschappelijk middenveld. We zullen ons blijven inzetten om de democratische veerkracht in binnen- en buitenland te versterken. De Commissie houdt een raadpleging onder belanghebbenden over de verordening inzake politieke reclame. Op basis van de feedback zal zij de toepassing en doeltreffendheid van de regels, alsmede de gevolgen daarvan voor de betrokkenheid in de democratische ruimte, in overweging nemen. Ook zullen wij verder onderzoek doen naar de mogelijkheden met betrekking tot online gepleegde haatmisdrijven.

De toenemende polarisatie en het snel veranderende informatielandschap leiden tot steeds meer bedreigingen, aanvallen en geweld tegen politieke kandidaten en gekozen vertegenwoordigers, waarbij met name vrouwen het mikpunt zijn. Wij zullen een aanbeveling van de Commissie over **veiligheid in de politiek** indienen, met maatregelen om bedreigingen voor de veiligheid van politieke kandidaten en gekozen vertegenwoordigers te voorkomen en hiertegen op te treden. Deze maatregelen zullen bijdragen aan het waarborgen van inclusieve democratische participatie en vertegenwoordiging, en het vertrouwen in politieke instellingen vergroten.

In onze samenleving is geen plaats voor discriminatie en ongelijkheid, maar veel mensen in Europa hebben er toch dagelijks mee te maken. Naar aanleiding van **het succesvolle Europese burgerinitiatief tegen conversiepraktijken** komt er een aanbeveling van de Commissie waarin de lidstaten worden opgeroepen een verbod in te stellen op deze wanpraktijken, die in onze Unie niet thuishoren.

Europa in de wereld: onze invloed en partnerschappen benutten

Nu de economische druk toeneemt en toeleveringsketens als wapen worden ingezet, moet Europa zich nog sterker richten op **diversificatie** en betrouwbare **partnerschappen** bevorderen die zijn troeven nog sterker maken en kwetsbaarheden verminderen.

De **EU en Canada** kijken op dezelfde manier naar de uitdagingen van vandaag, of het nu gaat om economische dwang, artificiële intelligentie, innovatie, klimaatverandering, de veiligheid in het noordpoolgebied of geopolitiek. Canada is hierdoor een van onze naaste bondgenoten en wij zullen ons strategisch partnerschap blijven versterken. Ook zullen wij onze samenwerking met het Verenigd Koninkrijk verder verdiepen. Wij zullen tevens blijven streven naar een verdieping van onze handelsbetrekkingen en economische banden met Noord- en Zuid-Amerika, Azië en Afrika, om nieuwe kansen te creëren voor Europese bedrijven, onze toeleveringsketens veerkrachtiger te maken en de grondstoffen en onderdelen te zeker te stellen die wij nodig hebben. Concreet betekent dit dat we ons zullen inzetten voor het tot stand brengen of ondertekenen en het uitvoeren van de vrijhandelsovereenkomsten met Indonesië, India, Australië, de Filipijnen en Thailand.

Deze inspanningen omvatten onder meer een specifiek **diversificatie-instrument** waarmee we onze veerkracht zullen versterken en het terugdringen van risico's en de diversificatie zullen versnellen, door de strategische afhankelijkheden te verminderen die risico's vormen voor de economische veiligheid van de EU. Wij zullen er ook voor zorgen dat de EU beter in staat zal zijn om mondiale macro-economische onevenwichtigheden het hoofd te bieden, door doeltreffend **gebruik te maken van de EU-instrumenten** en de EU-toolbox voor de aanpak van deze onevenwichtigheden uit te breiden, onder meer door te werken aan een specifiek geo-economisch **afschrikkingspact**.

Om de vrede te waarborgen, moet Europa zijn macht laten gelden, bedreigingen afschrikken, problemen tegengaan en zijn invloed uitbreiden. Dankzij onze gezamenlijke inspanningen hebben wij de afgelopen jaren op defensiegebied meer bereikt dan in de decennia daarvoor. Maar naarmate de dreigingen toenemen, moet onze aanpak mee evolueren.

Onze steun voor **Oekraïne**, voor zijn onafhankelijkheid, soevereiniteit en territoriale integriteit is onwankelbaar, en we zullen ons blijven inzetten voor een alomvattende, rechtvaardige en duurzame vrede. Daartoe blijven we ons inzetten voor nauwere samenwerking op defensiegebied en integratie van de defensie-industrie, om Oekraïne te helpen gestage vooruitgang op zijn Europese traject te boeken en de druk op Rusland op te voeren. Deze steun omvat onder meer het versterken van de kritieke infrastructuur en de humanitaire hulpvoorzieningen van Oekraïne om opnieuw een zeer zware winter het hoofd te kunnen bieden, maatregelen om de vrijheid van scheepvaart in de Zwarte Zee te waarborgen en tegelijkertijd de solidariteitscorridors nieuw leven in te blazen, verdere uitbreiding van de luchtverdedigingscapaciteiten en inspanningen om samen met Oekraïne een kosteneffectief en modulair raketafweersysteem te ontwikkelen.

De EU zal zich blijven inzetten voor en actief bijdragen aan vrede en stabiliteit in het **Midden-Oosten**, **Noord-Afrika** en de **Golfregio**. Wij zullen verdergaan met de uitvoering van het pact voor het Middellandse Zeegebied en de samenwerking met regionale partners op verschillende fronten versterken door **nieuwe partnerschappen aan te gaan** en **bestaande partnerschappen te verdiepen**, humanitaire hulp te verlenen en diplomatieke inspanningen te leveren om de situatie te de-escaleren en verdere conflicten te voorkomen. De veiligheidssituatie in het Midden-Oosten heeft gevolgen voor de veiligheid in Europa. In 2027 zullen de bescherming van en de hulp aan kwetsbare bevolkingsgroepen in Gaza en in Jemen van cruciaal belang blijven, gezien de aanhoudend ernstige situatie. Het Israëlisch-Palestijnse conflict speelt nog steeds een centrale rol bij talrijke spanningen in de regio en heeft gevolgen voor de veiligheid van Libanon, Syrië, Jordanië en Egypte. Wij zullen ook het herstel van Syrië blijven ondersteunen en ervoor zorgen dat het land op een stabiel pad blijft. De EU zal zich tevens richten op het helpen herstellen van de stabiliteit en het beëindigen van regionale conflicten waarbij Iran, de Golfregio en het **Rode Zeegebied** betrokken zijn, alsmede op het bevorderen van de vrijheid van scheepvaart en de maritieme veiligheid door de zeestraten van **Hormuz** en **Bab al-Mandab**.

De EU ondersteunt effectief **multilateralisme en de op regels gebaseerde internationale orde**, waarbij de VN centraal staat, en bevordert en verdedigt tegelijkertijd het internationaal recht. We zullen samen met onze partners blijven werken aan de hervorming van de VN om op efficiënte wijze resultaten te boeken op het gebied van vrede en veiligheid, mensenrechten en duurzame ontwikkeling. De EU bevestigt nogmaals haar niet-aflatende steun voor de op regels gebaseerde internationale orde, waarvan het Internationaal Strafhof een fundamenteel onderdeel vormt.

Samen resultaten boeken en de EU voorbereiden op de toekomst

Om deze beleidsagenda te kunnen uitvoeren, heeft de EU een moderne, flexibele en goed gefinancierde begroting nodig. In 2027 zal vaart worden gezet achter de voorbereidingen voor het **meerjarig financieel kader 2028-2034**, zodat de middelen vanaf 1 januari 2028 beschikbaar komen ter ondersteuning van het concurrentievermogen, de veiligheid en defensie, de voedselzekerheid, de cohesie en de inspanningen op het gebied van decarbonisatie van de EU, alsmede de algemene missie van Europa. Daartoe is het van cruciaal belang dat wij uiterlijk eind 2026 een politiek akkoord bereiken over het meerjarig financieel kader, met inbegrip van een omvangrijk pakket nieuwe eigen middelen om een

schadelijk financieringstekort te voorkomen. In 2027 zullen wij intensief samenwerken met het Europees Parlement, de Raad en de lidstaten om de sectorale wetgeving en voorbereidingen af te ronden. Tegelijkertijd zal de bescherming van de EU-begroting verder worden versterkt door de komende herziening van de OLAF-verordening, de EOM-verordening en de PIF-richtlijn, naar aanleiding van de evaluatie van de fraudebestrijdingsarchitectuur.

Een succesvolle **uitbreiding van de EU** is van belang voor onze veiligheid, toekomstige stabiliteit en concurrentievermogen, alsook voor het versterken van onze positie in een onstabiele wereld. De afgelopen jaren hebben de uitbreidingslanden aanzienlijke vooruitgang geboekt. Dat geldt met name voor Montenegro, dat bijna klaar is met de toetredingsonderhandelingen, voor Albanië, dat is begonnen met het afsluiten van onderhandelingshoofdstukken, en voor Oekraïne en Moldavië, die vorderingen maken bij het openen van onderhandelingsclusters. Naarmate de uitbreiding vordert, moet ook de EU zich voorbereiden. Onze **pretoetredingsbeleidsevaluaties** zullen ertoe bijdragen dat een groter Europa in staat blijft om daadkrachtig op te treden.

Om aan de verwachtingen van burgers en bedrijven te voldoen, zullen wij ons blijven richten op de **uitvoering**, voortbouwend op de positieve ervaringen met het monitoringproces van de gezamenlijke verklaring, dat wij samen met het Europees Parlement en de Raad hebben opgezet. Om een snelle invoering van onze regels te waarborgen, blijven een **doeltreffende uitvoering en een daadkrachtige handhaving** van essentieel belang. De Commissie heeft haar steun aan de lidstaten reeds versterkt en maakt steeds meer gebruik van innovatieve instrumenten om de uitvoering te vereenvoudigen en de lasten te verminderen. We zullen rechtstreeks in gesprek blijven met belanghebbenden en mensen uit de praktijk, onder meer via uitvoeringsdialogen. Naast dit werkprogramma presenteert de Commissie haar **tweede jaarlijkse overzichtsverslag over vereenvoudiging, uitvoering en handhaving**, om de balans op te maken van de vooruitgang op het gebied van vereenvoudiging en kostenbesparingen.

Europa zal alleen maar sterker worden als wij op verschillende niveaus en grensoverschrijdend samenwerken. Dit is het moment om gestalte te geven aan onze onafhankelijkheid.